

ΣΗΜΑΞΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ

Ουσιαστικά αυξημένης συχνότητας

Για Λογοθεραπευτές
& Ειδικούς Παιδαγωγούς

my - book.gr

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Περιεχόμενα

Θεωρητικό υπόβαθρο.....	6
Ουσιαστικά αυξημένης συχνότητας.....	9
Κρεβάτι.....	9
Βιβλίο.....	12
Ομπρέλα.....	15
Πετσέτα.....	18
Τραπέζι.....	21
Μπουφάν.....	24
Παπούτσια.....	27
Σφουγγάρι.....	30
Παντελόνι.....	33
Φάκελος.....	36
Μήλο.....	39
Γόμα.....	42
Μπλούζα.....	45
Καπέλο.....	48
Καράβι.....	51
Ψωμί.....	54
Μπάλα.....	57
Καθρέφτης.....	60
Σκύλος.....	63
Πιάτο.....	66
Ψαλίδι.....	69
Καρότο.....	72
Δέντρο.....	75
Πατάτα.....	78
Αγγούρι.....	81
Τετράδιο.....	84
Παγωτό.....	87
Γάντια.....	90
Κουβέρτα.....	93
Ρολόι.....	96
Κουτάλι.....	99
Γάλα.....	102
Ρόδα.....	105
Ψάρι.....	108

Αμάξι.....	111
Λαγός.....	114
Πόρτα.....	117
Μαχαίρι.....	120
Κουδούνι.....	123
Κλειδί.....	126
Τυρί.....	129
Ποτήρι.....	132
Χτένα.....	135
Μολύβι.....	138
Οδοντόβουρτσα.....	141
Καναπές.....	144
Πορτοφόλι.....	147
Ντομάτα.....	150
Χρήματα.....	153
Βαλίτσα.....	156
Γάτα.....	159
Ζάρι.....	162
Υπολογιστής.....	165
Γυαλιά.....	168
Τούρτα.....	171
Κασετίνα.....	174
Κουτί.....	177
Ήλιος.....	180
Κάλτσες.....	183
Νερό.....	186
Οδοντόκρεμα.....	189
Ποδήλατο.....	192
Λουλούδι.....	195
Πορτοκάλι.....	198
Τσάντα.....	201
Πουλί.....	204
Καρέκλα.....	207
Κότα.....	210
Πιρούνι.....	213
Μπανιέρα.....	216
Τηλεόραση.....	219
Σύννεφο.....	222

Ντουλάπα.....	225
Δημιουργικά παιχνίδια αφομοίωσης.....	228
Παράρτημα.....	236

Θεωρητικό υπόβαθρο

Εισαγωγή

Όταν γίνεται αναφορά στον λόγο/γλώσσα είναι σημαντικό να φέρνουμε στον νου μας τον σύνθετο χαρακτήρα του, καθώς αποτελείται από ένα σύνολο επιμέρους στοιχείων, που συμπληρώνουν το ένα το άλλο. Σύμφωνα με το μοντέλο των Bloom & Lahey (1978), οι τρεις διαστάσεις του λόγου εμπεριέχουν το περιεχόμενο (σημασιολογία), τη μορφή (φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη) και τη χρήση (πραγματολογία) της γλώσσας. Συγκεκριμένα, κατά την ομαλή λειτουργία της γλωσσικής κατανόησης και έκφρασης, το περιεχόμενο καθορίζει τη μορφή και τα δύο μαζί διαμορφώνονται από τους σκοπούς χρήσης της γλώσσας (Καμπανάρου, 2007). Έτσι, γίνεται κατανοητό πως η λειτουργική αλληλεπίδραση των παραπάνω, συνυπολογίζοντας τα φυσιολογικά αναπτυξιακά προσδόκιμα, μπορεί να καθορίσει και την παρουσία ή την απουσία μιας γλωσσικής διαταραχής.

Στην περίπτωση μιας γλωσσικής διαταραχής προσληπτικού και εκφραστικού επιπέδου (Language Disorders, σύμφωνα με το DSM-V, 2013), εντοπίζονται συστηματικές δυσκολίες σε προφορικό και γραπτό λόγο και αυτά που κυριαρχούν είναι το μειωμένο λεξιλόγιο, η αδυναμία στη δόμηση προτάσεων με αποτέλεσμα την έκφραση μη καταληπτού νοήματος και φυσικά η αδυναμία στη διατήρηση λειτουργικού διαλόγου, ως απόρροια των παραπάνω (DSM-V, 2013). Οι παραπάνω δυσκολίες εμποδίζουν τη λειτουργική επικοινωνία του ατόμου με το περιβάλλον του, καθώς επίσης και τις μαθησιακές του επιδόσεις. Σημαντικό να αναφερθεί σε αυτό το σημείο είναι πως σύμφωνα με έρευνες που αφορούν την πρώιμη παρέμβαση, όταν συγκεκριμένα γλωσσικά επίπεδα, όπως είναι το περιεχόμενο και η φωνολογία, είναι διαταραγμένα, αυτό κατ' επέκταση θα επηρεάσει και άλλες, πιο σύνθετες γλωσσικές δεξιότητες οι οποίες είναι απαραίτητες για τη σχολική καθημερινότητα του παιδιού και τις αυξανόμενες απαιτήσεις που έχει (Molfese, Modglin, Beswick, Neamon, Berg, Berg & Molnar, 2006).

Εστιάζοντας στο περιεχόμενο της γλώσσας

Αρχικά, το γλωσσικό επίπεδο της σημασιολογίας μελετά τη γλώσσα από πλευράς νοημάτων και εννοιών (Φιλιππάκη-Warburton, 1992). Έτσι, στο περιεχόμενο της γλώσσας μπορούν να ενταχθούν:

- ✓ οι έννοιες που εκφράζονται μέσα στον λόγο, ανάλογα με το θέμα και το είδος του μεταφερόμενου μηνύματος,
- ✓ το λεξιλόγιο που υπάρχει στο γλωσσικό δυναμικό του ατόμου, ώστε να εκφράσει τις αντίστοιχες έννοιες,
- ✓ η κατηγοριοποίηση των εννοιών,
- ✓ αντικείμενα, δράσεις, γεγονότα και οι μεταξύ τους σχέσεις.

Μάλιστα, σύμφωνα με τη Φιλιππάκη-Warburton (1992): «... η λέξη αποκτά σημασία μόνο όταν βρει τη θέση της στο κατάλληλο πεδίο και δημιουργήσει σημασιολογικές σχέσεις διαφόρων ειδών με τις υπόλοιπες λέξεις που ανήκουν στο πεδίο αυτό».

Ουσιαστικά αυξημένης συχνότητας

Κρεβάτι

Κατηγορία	Χρήση
<p>Είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • πρόσωπο, • ζώο, • πράγμα, • έπιπλο, • ρούχο, • φρούτο, • φυτό, • λαχανικό, • γλυκό, • φαγητό, • καιρός, • όχημα, • ποτά/υγρά	<p>Χρησιμοποιείται για</p> <hr/> <hr/> <hr/>

Είναι:

Χρησιμοποιείται για

Κρεβάτι

Ιδιότητες	Μέρος
<p>Είναι/έχει _____</p> <p>Σχήμα: _____</p> <p>Μέγεθος: _____</p> <p>Υλικό: _____</p> <p>Χρόνος: _____</p>	<p>Το βρίσκουμε _____</p>

Σκέψου, πες ή γράψε από την ίδια κατηγορία:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Επιλέγεις, περιγράφεις και δημιουργείς αυτό που σου ζητείται σε καθεμία από τις προτάσεις παρακάτω.

Δείξε τον καθρέφτη.

Δείξε και άλλο έπιπλο.

Πες πώς είναι ο καθρέφτης.

Φτιάξε μία πρόταση με τη χρήση της λέξης **καθρέφτης**.

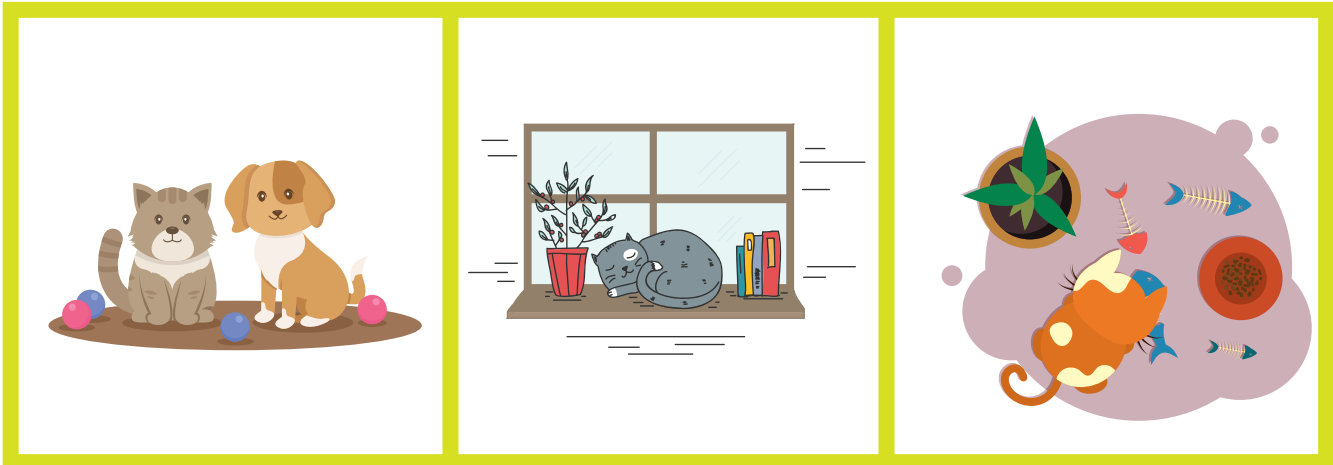

Σκέψου, πες ή γράψε από την ίδια κατηγορία:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Επιλέγεις, περιγράφεις και δημιουργείς αυτό που σου ζητείται σε καθεμία από τις προτάσεις παρακάτω.

Δείξε τη γάτα.

Δείξε και άλλο ζώο.

Πες πώς είναι η γάτα.

Φτιάξε μία πρόταση με τη χρήση της λέξης **γάτα**.

Κατηγορία
Είναι: <ul style="list-style-type: none">
• πρόσωπο,
• ζώο,
• πράγμα,
• έπιπλο,
• ρούχο,
• φρούτο,
• φυτό,
• λαχανικό,
• γλυκό,
• φαγητό,
• καιρός,
• όχημα,
• ποτά/υγρά

Χρήση
Χρησιμοποιείται για _____ _____ _____

Ιδιότητες
Είναι/έχει _____
Σχήμα: _____
Μέγεθος: _____
Υλικό: _____
Χρόνος: _____

Μέρος
Το βρίσκουμε _____

Δημιουργικά παιχνίδια αφομοίωσης

1) Βρες όποιο σου λέω.

3) Ακούς τις περιγραφές και σηκώνεις την κάρτα που πιστεύεις ότι ταιριάζει στην περιγραφή.

Περιγραφές

- Είναι γλυκό και το τρώμε στα γενέθλια κάποιου.
- Έχουν πλαστικό ή μεταλλικό σκελετό σε πολλά χρώματα και φακούς.
- Είναι φρούτο του χειμώνα και κάνει ωραίους χυμούς.
- Είναι ζευγάρι και μπαίνουν μέσα στα παπούτσια.
- Είναι ζεστό ή δροσερό, μας πλένει και μας ξεδιψάει.
- Είναι όχημα με δύο ρόδες και μας πάει βόλτες.
- Είναι ζεστός και μας στέλνει το φως του κάθε μέρα.
- Είναι γεμάτη μολύβια, στυλό, ξυλομπογιές, γόμες, ξύστρες.
- Έχει σχήμα κυβικό και σε κάθε πλευρά του αριθμούς.

Σημαιολογικές κατηγορίες

Ρήματα αυξημένης συχνότητας

Για Λογοθεραπευτές
& Ειδικούς Παιδαγωγούς

[my - book.gr](http://my-book.gr)

Η συγγραφική ομάδα του my-book.gr

Επιμέλεια έκδοσης: Μακρυσπούλου Σταματική – Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας
MSc Πληροφορική στην εκπαίδευση

Φιλολογική επιμέλεια: Ηλιοπούλου Μάρθα – Φιλολόγος
MA Special Education
Μέλος Πανελλήνιας Ένωσης Ειδικών Παιδαγωγών

Γραφιστική επιμέλεια: Βάρλας Μανώλης

Συγγραφείς: Ηλιοπούλου Μάρθα – Φιλολόγος
MA Special Education
Μέλος Πανελλήνιας Ένωσης Ειδικών Παιδαγωγών

Γιαννάκαινα Δανάη-Ευρυδίκη – Φιλολόγος
BSc in Clinical Speech and Language Sciences

© 2020, My-book.gr Εκδοτικές Δραστηριότητες

Σειρά: Γωνία Λογοθεραπείας

Τίτλος: Σημασιολογικές κατηγορίες - Ρήματα

1η Έκδοση: Ιανουάριος 2020

My-book.gr Εκδοτικές Δραστηριότητες

Υποκατάστημα: Λεωνίδου 40, Σπάρτη, 23100

Τηλέφωνο: 27310 82009

e-mail: info@my-book.gr

e-shop: www.my-book.gr

ISBN:

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, και της Διεθνούς Σύμβασης Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με το ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης, εξωφύλλου και γενικότερα της όλης αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους, σύμφωνα με το άρθρο 51 του ν. 2121/1993, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Θεωρητικό υπόβαθρο

Εισαγωγή

Όταν γίνεται αναφορά στον λόγο/γλώσσα είναι σημαντικό να φέρνουμε στον νου μας τον σύνθετο χαρακτήρα του, καθώς αποτελείται από ένα σύνολο επιμέρους στοιχείων, που συμπληρώνουν το ένα το άλλο. Σύμφωνα με το μοντέλο των Bloom & Lahey (1978), οι τρεις διαστάσεις του λόγου εμπεριέχουν το περιεχόμενο (σημασιολογία), τη μορφή (φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη) και τη χρήση (πραγματολογία) της γλώσσας. Συγκεκριμένα, κατά την ομαλή λειτουργία της γλωσσικής κατανόησης και έκφρασης, το περιεχόμενο καθορίζει τη μορφή και τα δύο μαζί διαμορφώνονται από τους σκοπούς χρήσης της γλώσσας (Καμπανάρου, 2007). Έτσι, γίνεται κατανοητό ότι η λειτουργική αλληλεπίδραση των παραπάνω, συνυπολογίζοντας τα φυσιολογικά αναπτυξιακά προσδόκιμα, μπορεί να καθορίσει και την παρουσία ή την απουσία μίας γλωσσικής διαταραχής. Στην περίπτωση μίας γλωσσικής διαταραχής προσληπτικού και εκφραστικού επιπέδου [(Language Disorders, σύμφωνα με το DSM-V (American Psychiatry Association, 2013)], εντοπίζονται συστηματικές δυσκολίες σε προφορικό και γραπτό λόγο και αυτά που κυριαρχούν είναι το μειωμένο λεξιλόγιο, η αδυναμία στη δόμηση προτάσεων με αποτέλεσμα την έκφραση μη καταληπτού νοήματος και, φυσικά, η αδυναμία στη διατήρηση λειτουργικού διαλόγου, ως απόρροια των παραπάνω (American Psychiatry Association, 2013). Οι παραπάνω δυσκολίες εμποδίζουν τη λειτουργική επικοινωνία του ατόμου με το περιβάλλον του καθώς επίσης και τις μαθησιακές του επιδόσεις. Σημαντικό να αναφερθεί σε αυτό το σημείο είναι ότι, σύμφωνα με έρευνες που αφορούν την πρώιμη παρέμβαση, όταν συγκεκριμένα γλωσσικά επίπεδα, όπως είναι το περιεχόμενο και η φωνολογία, είναι διαταραγμένα, αυτό κατ' επέκταση θα επηρεάσει και άλλες, πιο σύνθετες γλωσσικές δεξιότητες, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη σχολική καθημερινότητα του παιδιού και τις αυξανόμενες απαιτήσεις που έχει (Molfese et al, 2006).

Εστιάζοντας στο περιεχόμενο της γλώσσας

Αρχικά, το γλωσσικό επίπεδο της σημασιολογίας μελετά τη γλώσσα από την πλευρά νοημάτων και εννοιών (Φιλιππάκη-Warburton, 1992). Έτσι, στο περιεχόμενο της γλώσσας μπορούν να ενταχθούν:

- οι έννοιες που εκφράζονται μέσα στον λόγο, ανάλογα με το θέμα και το είδος του μεταφερόμενου μηνύματος,
- το λεξιλόγιο που υπάρχει στο γλωσσικό δυναμικό του ατόμου, ώστε να εκφράσει τις αντίστοιχες έννοιες,
- η κατηγοριοποίηση των εννοιών,
- αντικείμενα, δράσεις, γεγονότα και οι μεταξύ τους σχέσεις.

Μάλιστα, σύμφωνα με τη Φιλιππάκη-Warburton (1992), *“η λέξη αποκτά σημασία μόνο όταν βρει τη θέση της στο κατάλληλο πεδίο και δημιουργήσει σημασιολογικές σχέσεις διαφόρων ειδών με τις υπόλοιπες λέξεις που ανήκουν στο πεδίο αυτό”*.

α. Ποιος;

δ. Πότε;

Διαβάζω

β.
Τι/ποιον/σε ποιον;

γ. Πού;

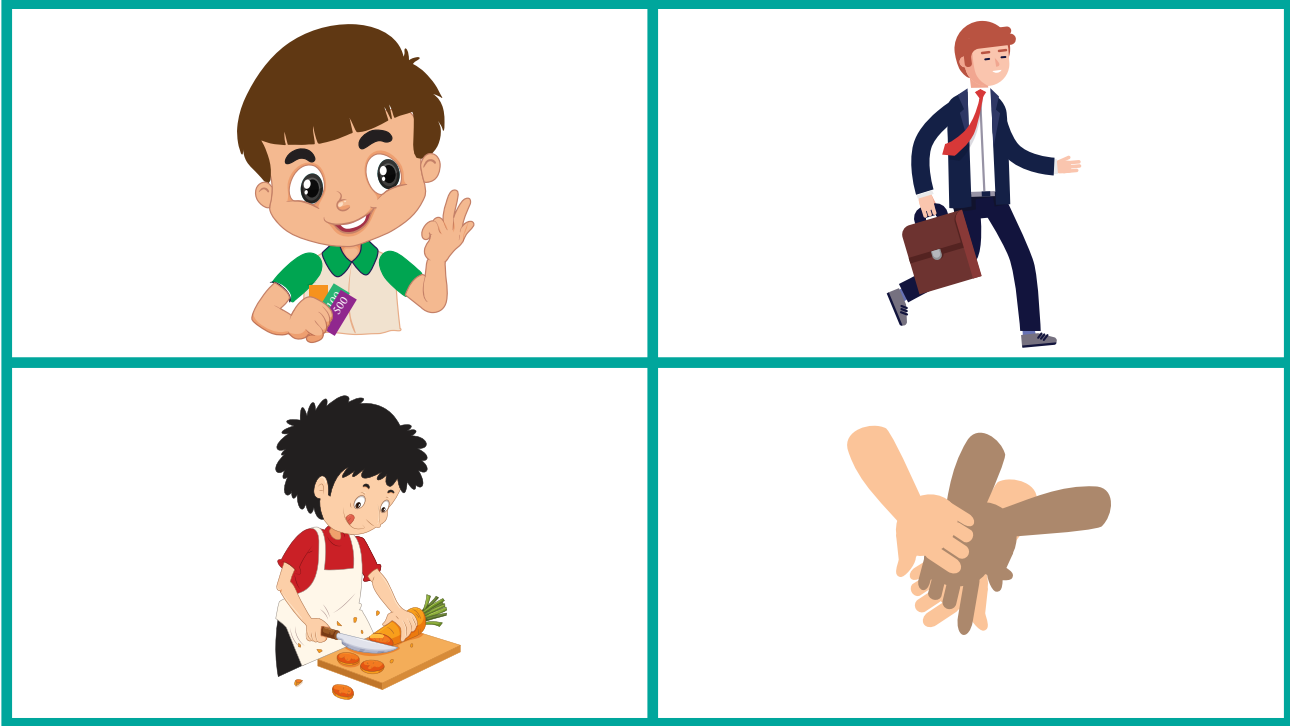

Επισήμανση: Συμπλήρωσε τα γραμματιολογικά συστατικά του ρήματος **διαβάζω**.

Φωνή	Πρόσωπο	Αριθμός

Τι κάνω;

Επισημάνση: Βρες το ρήμα στόχο στις ακόλουθες εικόνες.

Κατανοώ

Επισημάνση: Διάβασε ή άκουσε την πρόταση και πες τι κάνει ο πρωταγωνιστής.

Επίπεδο 1: Η Ασημίνα θέλει να μάθει πόσες χάντρες είναι μέσα στο κουτί. Ο αδερφός της αδειάζει το κουτί και αρχίζει να μετράει τις χάντρες. Τι κάνει ο αδερφός της;

Επίπεδο 2: Η Ασημίνα θέλει να μάθει πόσες χάντρες είναι μέσα στο κουτί. Ο αδερφός της αδειάζει το κουτί και τι κάνει;

(Helm-Estabrooks and Ramsberger, 1986)

Δομή πρότασης Μοντελοποίηση

Ο ποδοσφαιριστής **πίνει** νερό.

Επισημάνση: Χρησιμοποίησε το ρήμα **πίνω** για να σχηματίσεις ολοκληρωμένες προτάσεις.

ΒΗΜΑ 3

Τι μπορεί να πήγε λανθασμένα εδώ; (σημασιολογική αναγνώριση)

Επισημάνση: Παρατήρησε και βρες τις σωστές προτάσεις.

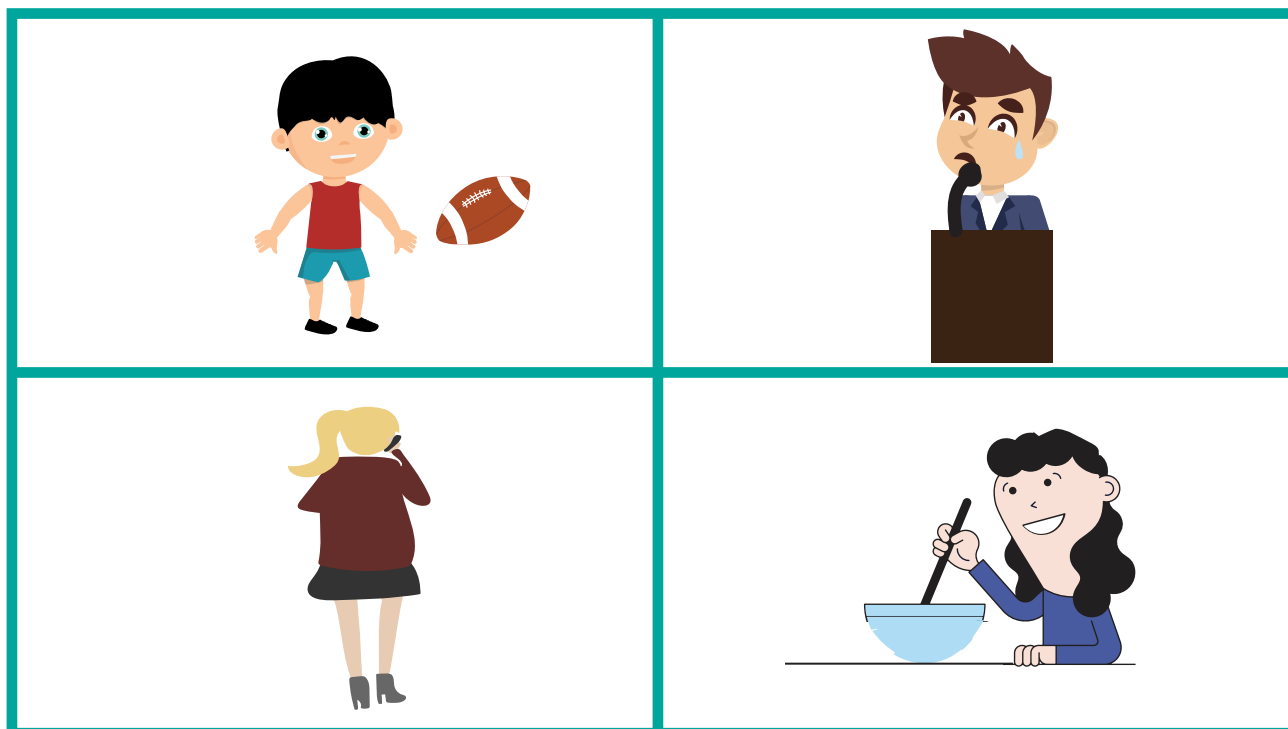
Μοντελοποίηση

Το μωρό πίνει το γάλα. **(σωστό)**

- Ο χυμός πίνει τον Κώστα.
- Το παιδί πίνει τις πατάτες.
- Ο μπαμπάς πίνει καφέ.
- Η Μαρία πίνει τσάι.
- Ο σκίουρος πίνει τον χυμό.

Τι κάνω;

Επισήμανση: Βρες το ρήμα στόχο στις ακόλουθες εικόνες.

Κατανόώ

Επισήμανση: Διάβασε ή άκουσε την πρόταση και πες τι κάνει ο πρωταγωνιστής.

Επίπεδο 1: Ο Μανώλης χαίρεται να παίζει ποδόσφαιρο. Ο αδερφός του κανονίζει αγώνα και παίζουν μαζί. Τι κάνει ο αδερφός του;

Επίπεδο 2: Ο Μανώλης χαίρεται να παίζει ποδόσφαιρο. Ο αδερφός του κανονίζει αγώνα και τι κάνει;

(Helm-Estabrooks and Ramsberger, 1986)

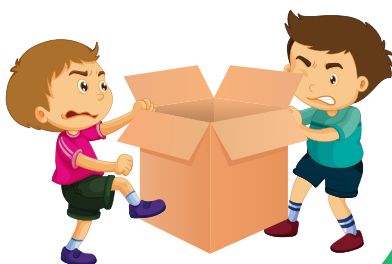
α. Ποιος;

δ. Πότε;

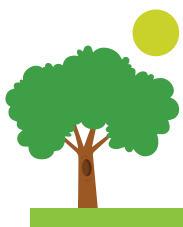
Τραβάω/σπρώχνω

β.
Τι/ποιον/σε ποιον;

γ. Πού;

Επισήμανση: Συμπλήρωσε τα γραμματικολογικά συστατικά του ρήματος **τραβάω/σπρώχνω**.

Φωνή	Πρόσωπο	Αριθμός

α. Ποιος;

δ. Πότε;

Κλοτσάω

β.
Τι/ποιον/σε ποιον;

γ. Πού;

Επισημάνση: Συμπλήρωσε τα γραμματικολογικά συστατικά του ρήματος κλοτσάω.

Φωνή	Πρόσωπο	Αριθμός